

Rok	Obnos pokladních příspěvků ve zlatých	Obnos dávek vyplacených pokladnami jich členům		Finanční výsledek	
		ve zlatých	v ‰ příspěvků	Úhrnné fondy rezervní na konci roku ve zlatých	Dotace fondů rezervních v ‰ příspěvků
1890	11,489.862	10,096.740	87·9	5,047·805	8·87
1891	12,470.236	10,468.392	84·0	6,576·724	11·44
1892	13,237.574	11,381.691	86·0	7,773.093	9·08
1893	14,100.906	12,230.779	86·7	9,001.014	8·49

Dle toho obnášela úhrnná náhrada v případech nemoci a úmrtí dělníků ve čtyřletí od 1890—1893 celkem 44,177.602 zl. a dostoupila v době od 1. srpna 1889 t. j. od početí obligatorního pojištění proti nemoci až do konce r. 1893 okrouhle 46 milionů zl. (počítáme-li z nemocenských pokladen v r. 1892 činných jen ty, které byly zřízeny 1. srpna 1889 nebo později, resp. přetvořeny). Objem humanitní činnosti pokladen nemocenských zračí se konečně v těchto statistických datech nemocenských:

Rok	Onemocnění (pokud se týká) slehnutí	Trvání nemoci dle dní	Trvání nemoci jednoho člena a v jednom roce dle dní	Úmrtí	Procenta úmrtnosti
1890	797.683	12,409.327	8·01	15.925	1·03
1891	750.221	12,754.508	7·65	16·674	1·00
1892	819.738	13,869.285	7·97	17·211	0·99
1893	900.342	15,689.873	8·20	18·435	1·00

Pojištění dělníků proti úrazu.

I. Zákonodárství.

Před zákonným upravením úrazového pojištění dělnictva v Rakousku příslušel dělníkům nehodu utrpěvším nárok na náhradu škody dle ustanovení všeob. obč. zák. jen vůči těm osobám, které úraz zavinily. Důkaz tohoto zavinění o sobě jest nesnadný a při úrazech živelními pohromami způsobených vůbec nemožný. Nehledě k tomu jest postavení jednotlivého dělníka vzhledem ku jmění jeho a k délce sporu, kterým vymáhati musí nárok na náhradu škody proti zaměstnavateli, vždy velmi nevýhodné. Tento stav byl konečně tím více neudržitelným, jelikož přibylo s rozvojem průmyslu a práce strojové pro dělníky mnoho zřidel nebezpečí, a tak prokřestilo si cestu spravedlivé uznání, že stát musí se o to postarati, aby nezpůsobilost dělníku přivozená úrazy přímo neničila na dále existenci jeho a jeho rodiny. Naprostá nedostatečnost soukromého pojišťování dělníků, jakož i veřejná péče o chudé a především vzor německého zákonodárství, přiměly brzy rakouskou vládu ke studiu této otázky. První vládní osnova byla předložena sněmovně poslanecké dne 7. prosince 1883 (č. 783 příloh

ku stenograf. protokolu IX. sezení) k ústavnímu projednání. Osnova tato přimykala se podstatně k německým osnovám, zaváděla však úchylnou od těchto jakožto nositele úrazového pojištění teritoriální ústavy pojišťovací. Živnostenský výbor poslanecké sněmovny podal dne 24. února 1885 o této osnově zprávu, ve kteréž schváleny vůdčí zásady vládní předlohy, zavedeny však jakožto obvod ústavů pojišťovacích místo navrhovaných okresů obchodních komor korunní země, příspěvky dělníků ku nákladům úrazového pojišťování sníženy se 25⁰/₀ na 10⁰/₀ a kromě těchto teritoriálních ústavů připuštěny za jistých podmínek i odborné společenské pojišťovny. Jelikož mezitím sezení ukončeno, nebyla zpráva tato více projednávána. Dne 28. února 1886 podána byla pak nová předloha vládní se změnami výborem živnostenským navrženými, kteráž dostala se do porady v plenu v době od 20. května 1886 až do 5. června 1886 a bez podstatné změny přijata byla ve třetím čtení po návrhu výboru. Změny navržené panskou sněmovnou byly až na malé výjimky přijaty též ve sněmovně poslanecké. Usnesení poslanecké sněmovny přizpůsobila se pak sněmovna panská. Zákon ten došel dne 28. prosince 1887 sankce a publikování v 1 čís. říš. zákona z r. 1888, účinnosti nabyl 1. dubnem 1888. Ve skutečnosti však vešlo v život úrazové pojištění dělnictva teprve 1. listopadem 1889; až do této doby trvaly organizační přípravné práce pro zřízení sedmi teritoriálních úrazových pojišťoven. Zákonem ze dne 20. července 1894 č. 168 ř. z. učiněn pokrok co do vývoje úrazového pojišťování tím, že rozšířeno bylo toto i na další odvětví. Zákon tento vstoupil v působnost 8. lednem 1895. Z prováděcích nařízení k zákonu o úrazovém pojišťování jsou zvláště důležitá: mín. nař. ze dne 30. března 1888 č. 34 ř. z., ze dne 3. dubna 1888 č. 35 ř. z.; ze dne 22. ledna 1889 č. 11 ř. z.; ze dne 24. ledna 1889 č. 12 a 13 ř. z.; ze dne 4. května 1890 č. 75 ř. z.; ze dne 29. května 1890 č. 95 ř. z. a ze dne 20. července 1894 č. 167 ř. z.

II. Předmět pojištění.

Předmětem pojištění jest péče o dělníky utrpěvší úraz při nehodách pracovních a o úředníky závodní a v případě smrti jest to péče o pozůstalé osob nehodu utrpěvších. Péče přísluší ústavům, kteréž vydržovány jsou společně od dělníků a zaměstnavatelů. Vůdčí myšlénkou pojištění jest zmírniti škodlivé následky jednotlivých úrazů v podniku pro jmění osob nehodu utrpěvších, ohledně pozůstalých tím způsobem, že následky ty rozdělí se na velký počet dělníků, jimž hrozí stejné nebezpečí. Podmínkou nároku na pojištění jest úraz nastalý při provozování podniku ku pojištění povinného, kterýžto úraz způsobil tělesné ublížení nebo smrt pojištěného.

1. Úrazy jsou ve smyslu zákona o úrazovém pojišťování náhlé události poškozující lidské zdraví, kteréžto události mají svůj původ v nějakém menším pochodu nebo stavu. Trvale škodlivý vliv stejných okolností a vliv zaměstnání, kterýž působí nemoci, neschopnost ku práci v dotyčném podniku nebo smrt, jakož i povlnné vyčerpávání tělesných sil, nejsou úrazy ve smyslu cit. zákona.

2. Úraz musí státi se při provozování podniku. Proto musí býti úraz v souvislosti s činností, která směřovala dle určení svého ku provozování podniku, tedy vztahovala se místně i časově k docílení nebo přípravě určitého účelu provozovacího. Zákon o úraz. pojišť. není v rozporu s nejliberálnějším pojímáním, dle něhož označiti sluší jakožto úrazy podnikové všechny úrazy, která stihnou dělníka u příležitosti jeho služební

činnosti — »ve službě« (»beim Betriebe sich ereignende Unfälle«, § 1 zák. o poj. děl. proti úr.) Podle toho byly by úrazy ve smyslu zákona i všechny úrazy způsobené živelními vlivy, pokud stihnou pojištěného za jeho činnosti závodní. Přece však jest pojem úrazu podnikového v theorii i praxi sporný.

3. Pojištění jest pojištěním společným (kolektivním) vztahujíc se nikoli jen na jednotlivce, nýbrž ku všem dělníkům a úředníkům zaměstnaným v podnicích pojištěním povinných. (Výjimku shledáváme jen ohledně oněch hospodářských a lesních podniků, kteréž používají sil strojních tím způsobem, že jen určité kategorii osob hrozí nebezpečí úrazu. Zde obmezuje se povinnost pojištění jen na tyto ohrožené osoby).

4. Úrazové pojišťovny jsou nucené pokladny, jimž náležeti musí každý dělník pojištěním povinný. Spočívají pak na zásadě vzájemnosti, neboť příspěvky členů vyměřují se stále dle potřeb, dle vydání ústavů, při čemž vyloučen jest zisk podnikatelský. Pojištěné osoby jako jednota jsou zároveň právně nositeli nároků pojišťovacích. Výdaje ústavů záleží v náhradách vyplácených pojištěným (důchody, odbytné, pohřebné), z obnosů určených k založení rezervního fondu a ku nákladům správním. Potřebná částka pro důchody určuje se dle soustavy o úhradě kapitálové. Jakožto potřeba běžícího roku stanoví se totiž hodnota kapitálů nově přikázaných, pravoplatně zjištěných nároků důchodových počítaná dle zásad techniky pojišťovací a tato hodnota rezervuje se skutečně v pokladnách ústavu.

III. Pojištěné osoby.

Nárok na výhody úrazového pojištění mají všichni dělníci a úředníci, kteříž zaměstnání jsou v určitých zákonem stanovených kategoriích podniků, kteréž pojištěním jsou povinny.

1. Takovými jsou dle zák. ze dne 28. prosince 1887 č. 1 z r. 1888: továrny, hutě, horní závody na nevyhrazené nerosty (t. j. nerosty, kteréž upotřebitelné jsou obsahující kovy, síru, kamenec, vitriol nebo sůl kuchyňskou, černé a hnědé uhlí, cement, tuhu a rudu), loděnice (ústavy pro stavbu lodí a podniky, které hotové lodi na vodu spouštějí, lomy (při kterýchž dobývá se kamene dle technických pravidel), jakož i příslušenství k těmto podnikům náležející; dále živnostenské podniky vztahující se k provádění stavebních prací (vysoké stavby, stavby silnic a železnic), podniky, při nichž užívá se parních kotlů nebo takových hnacích strojů, kteréž uvádí se v pohyb živelními silami (větrem, vodou, parou, svítiplynem, zahrátým vzduchem, elektřinou atd.) nebo zvířaty; konečně závody, ve kterých vyrábí se třaskaviny nebo kde se těchto užívá. Ministerstvo vnitra může však stížiti povinnosti pojišťovací i jiné podniky spojené s nebezpečími úrazu, jmenovitě s nebezpečím ohně. Ministr však obmezen jest potud, že musí takováto rozsáhlá opatření sděliti s říšskou radou.

a) Vyňaty z povinnosti pojišťovací jsou podniky takové, ve kterých jen přechodně se používá strojů nenáležících ku příslušenství podniku, ojedinělé opravy na stavbách, budování přízemních a hospodářských staveb na venkově, pokud prováděny nejsou po živnostensku; vyňato jest konečně dolování nevyhrazených nerostů a námořská plavba.

Povinnosti pojišťovací sprostěni jsou dále zřízení ustanovení v nějakém podniku státu, země, obce nebo veřejného fondu, přísluší-li jim pro případ úrazu nárok na výslužné rovnající se výhodám pojištění.

b) Ministr vnitra má právo osvoboditi od povinnosti pojišťovací jednotlivé podniky pojištěním povinné, ve kterých výjimečně nehrozí nebezpečí úrazu. Ministr nemá však práva sprostiti povinnosti pojišťovací jednotlivé kategorie dělníků v podnicích jinak pojištěním povinných. Sproštění povinnosti pojišťovací sděliti dlužno každoročně s říšskou radou.

2. Podle zákona ze dne 20. července 1894 č. 168 ř. z. podléhají povinnosti pojišťovací:

a) Veškeré podniky železniční bez rozdílu, jaké síly hnací (pohonu) používají;

b) podniky jinaké zabývající se po živnostensku dopravou osob nebo věcí po zemi nebo řekách a vodách vnitrozemských vyjma plavební podniky podléhající námořským zákonům;

c) hlubidla;

d) podniky zanášející se po živnostensku čistěním ulic a budov (oken, střech a pod.);

e) po živnostensku provozované podniky skladišť počítaje v to i skladiště a velké sklady dříví a uhlí;

f) podniky stálých divadel a to i tehdy, když se neprovozují po celý rok, co do dělnictva a úřednictva jakož i herců;

g) hasičstvo z povolání;

h) živnost cídičů stok;

i) živnost kominická;

j) živnost kamenická, živnost studnařů a stavitelů železných konstrukcí.

Podniky nepodléhající po zákonu povinnosti pojišťovací jakož i spolky dobrovolných hasičů a jich jednoty mohou své dělníky a úředníky, pokud se týká činné členy pojistiti u onoho pojišťovacího ústavu, v jichž okrese leží závod (spolek).

Dělníky ve smyslu zák. o poj. proti úrazu jsou všechny osoby zaměstnané ve službách nějakého podniku nebo příslušenství jeho. Pojištěním povinnými dělníky jsou i učňové, volentěři, praktikanti a jiné osoby, kterým nedostává se pro nedokončené odborné vzdělání nijaké nebo jen nepatrné mzdy. Dítky podnikatelovy zaměstnané v závodu pojištěním povinném pokládati sluší za dělníky ku pojištění povinné, je-li tu skutečně poměr pracovní, či-li vznese-li se na dítko určitá práce, kterou ono vykonati musí. Choť podnikatele vyloučen jest následkem zájmu a hospodářského podílu, kterýž mu přímo ku podniku přísluší, z práv a povinností s pojištěním spojených; leč zákon z r. 1894 dovolil podnikatelům, aby dobrovolně pojistili sebe samy, své plnomocníky nebo zástupce, dále jinaké osoby, kteréž nejsou sice pojištěním povinny, avšak vydány jsou nebezpečím v závodu hrozcím.

Úředníky ve smyslu cit. zák. jsou oni úředníci, kteří jakýmkoli způsobem vydáni jsou v závodu nebezpečím. Pojištění počíná pro osoby pojištěním povinné ihned, jakmile vstoupí do dotyčných závodů, pokud se týká, tou dobou, kdy podnik dosud pojištěním nepovinný stane se pojištěním povinným. Při osobách a závodech dobrovolně pojištěných počíná pojištění tím dnem, kterého došla přihláška ústav pojišťovací, a končí dnem odhlášení, nejdříve však po uplynutí půlletí.

IV. Organisaace.

Nositeli úrazového pojištění jsou úrazové pojišťovny, z nichž má býti zásadně jedna zřízena pro každou zemi v hlavním městě.

1. Ministr vnitra je oprávněn však vyžádat si dobrozdání výboru zemského v téže zemi několik úrazových pojišťoven nebo pro několik sousedních zemí jedinou úrazovou pojišťovnu zříditi a sídlo určit.

2. Ministr vnitra může dále zachovávat teritoriální meze úrazové pojišťovny spojití několik takových ústavů v jedno nebo naříditi rozdělení jednoho ústavu. Pojišťovny podléhají dozoru státnímu podle regulativu pojistovacího a podle zvláštních ustanovení obsažených v zák. o úraz. pojišť. Toho času jest 7 ústavů a to: pro Čechy se sídlem v Praze, pro Moravu a Slezsko se sídlem v Brně, pro Dolní Rakousy se sídlem ve Vídni, pro Horní Rakousy, Solnohrady, Tyroly a Vorarlberg se sídlem v Solnohradu, pro Štýrsko a Korutany se sídlem ve Štýrském Hradci, pro Halič a Bukovinu se sídlem ve Lvově, pro město Terst s územím jeho, pro Gorici a Gradišku, Istrii, Krajinu a Dalmácii se sídlem v Terstu.

Výmínečně lze dovoliti jednotám průmyslového podnikatelstva, aby zřídily si zvláštní úrazovny.

3. Dále může ministr vnitra za jistých podmínek udělití soukromým pojišťovnám úrazovým, které stávaly již před působností tohoto zákona o úrazovém pojišťování, svolení k dalšímu trvání. Členové těchto ústavů nemusí pak býti již členy teritoriálních, státních úrazových pojišťoven. V Rakousku jest tohoto času jediná odborná úrazová pojišťovna a to úrazová pojišťovna rakouských železnic a tři úrazové pojišťovny »vyňatých závodů«, kteréžto pojišťovny stávaly již před zákonem o úrazovém pojišťování.

4. Organisaace teritoriálních úrazových pojišťoven spočívá na zvláštních stanovách, k jichž změně potřebí jest schválení vládních. Tyto stanovy mají býti sdělány dle úředních vzorných stanov (nař. min. ze dne 21. ledna 1889 č. 13 ř. z.).

a) Údy úrazových pojišťoven jsou dělníci a úředníci zaměstnaní v závodech pojištěním povinných, které leží v okrese ústavu;

b) celé vedení a správa ústavu spočívá v rukou předsednictva. Toto sestává z 18 členů, 6 z nich a 6 náhradníků volí ze svého středu podnikatelé, 6 ostatních a 6 náhradníků volí ze svého středu pojištění, zbývajících 6 členů povolává ministr vnitra. Volba koná se hlasovacími lístky; k této volbě předsednictva zařadí se všechny závody pojištěním povinné do 6 kategorií závodů navzájem příbuzných. Každá kategorie má voliti svého zástupce zaměstnatelů a zástupce dělníků, jakož i náhradníky jejich. Předsednictvo volí se na 4 roky. Předsednictvo volí ze svého středu na 2 roky starostu, náměstka starosty a zapisovatele. Povinnosti předsednictva jsou zvláště tyto: stanovení komisí volebních, usnášení se o sazbě příspěvků, o změnách stanov, o soudním a mimosoudním zastupování ústavů, rozhodování o povinnosti pojistovací závodů, stanovení náhrad, poskytování odbytného vdovám, usnesení o výnosném uložení volného jmění ústavu, vydávání řádu jednacího, ustanovování a propouštění úředníků, určování jich služného a požitků, dozor nad celým vedením, rozhodování o stížnostech proti opatřením funkcionářů, sestavování závěrky účetní a roční zprávy, kterou zaslati nutno ministerstvu vnitra, konečně správa svazku pokladen nemocenských. Členství v předsednictvu jest úřadem čestným.

c) Běžné záležitosti ústavu opatřuje správní výbor, sestávající ze starosty, jeho náměstka a tří členů předsednictva. Tyto volí předsednictvo na dobu 2 let. Předsednictvo jmenuje dle potřeby v okrese ústavu »zmocněnce« a legitimuje je plnou mocí; jména a sídla všech zmocněnců sluší veřejně oznámiti. Tito zmocněnci mají k rozkazu předsednictva nebo správního výboru nahlížeti na místě do oněch zápisů (seznamů mzdy) podnikatelů, které podávají pojem o požitcích pojištěných. Mohou dále účastniti se při vyšetřování nastalých úrazů a kontrolovati délku oprávnění k požitkům oněch pojištěných osob, kterým byly povoleny důchody; zvláště mají zmocněnci vésti v patrnosti osoby nezpůsobilé k výdělku co do trvání a stupně této nezpůsobilosti.

d) Placení úředníci úrazových pojišťoven musí býti vzati ve služební přísahu; podléhají disciplinární moci předsednictva. Ustanoviti a propustiti správní úředníky, technika pojišťovacího a účetního lze jen se schválením státním.

V. Státní dohled.

1. Ministr vnitra má právo rozpustiti předsednictvo ústavu pojišťovacího a přenesti provisorně jistému správci vedení a zastoupení ústavu; než ministr musí do 4 neděl po rozpuštění učiniti opatření potřebná k sestavení nového předsednictva.

2. Státní dohled nad pojišťovacími ústavami vykonává politický úřad zemský, v jehož správním obvodu jest sídlo dotyčné úrazové pojišťovny.

3. Ministra vnitra podporuje v činnosti jemu vyhrazené pomocná rada odborníků, které jmenuje ministr na dobu tří let z předních odborníků na poli průmyslu, závodů hospodářských a lesních, techniky průmyslové jakož i na poli techniky pojišťovací.

4. Politické úřady mají vyhověti dle možnosti podaným žádostem ústavů pojišťovacích, podporovati je a i bez vyzvání propůjčiti jim všechny prostředky, které důležitý by byly pro celou činnost ústavů těch.

Pojišťovací ústavy nemají práva na zastoupení finanční prokuraturoou, mohou však žádati příslušného živnostenského dozorce (inspektora), aby bez průtahů prohlédl závody pojištěným povinné.

VI. Soudy rozhodčí.

Pro každý ústav pojišťovací zřídí se v sídle jeho soud rozhodčí, který výlučně příslušným jest rozhodovati o nárocích na náhradu škody vznesené na ústav pojišťovací, avšak jím neuznané. Tento rozhodčí soud činným jest i pro jednotu nemocenských pokladen a rozhoduje všechny nároky vznesené jednou pokladnou na pokladnu jinou.

1. Organizace soudu rozhodčího. Soud rozhodčí skládá se ze stálého přednosty, 4 přísedících a potřebných náměstků. Přednostu a jeho náměstka jmenuje ministerstvo spravedlnosti ve shodě s ministrem vnitra z počtu soudcovských úředníků. Dva přísedící a jich náměstky (kteří vesměs musí být technicky vzděláni) povolává na určitý čas do soudu rozhodčího ministr vnitra ve shodě se účastněnými ministerstvy. Jednoho přísedícího a jeho náměstka volí podnikatelé pojištěním povinní a jednoho přísedícího a náměstka jeho volí pojištění současně s volbou do předsednictva a na stejnou dobu. Žádný člen soudu rozhodčího nesmí býti v předsednictvu ústavu pojišťovacího nebo býti ve službách ústavu.

2. Právní prostředky nebo žaloby proti nálezům soudu rozhodčího nemají místa. Příslušný soud dlužníkův povolán jest, aby nálezy

soudu rozhodčího nebo narovnaní uzavřeného před ním vykonal. Nároky na náhradu škody proti ústavu pojišťovacímu vznésti sluší žalobou u příslušného soudu rozhodčího do roka počítaje od dodání výměru ústavu pojišťovacího, jinak vyloučeny jsou zmíněné nároky. Soud rozhodčí jest teprve tehdy povolán k rozhodnutí, když pojišťovací ústav náhradu zamítl úplně nebo aspoň ve výši žádané. Řízení před soudem rozhodčím upraveno bylo nářízením min. ze dne 16 dubna 1889 č. 97 ř. z.

VII. Povinnost ku příspěvkům.

1. Základem vyměření příspěvku pojišťovacího jest mzda pracovní; při tom nehledí se ku obnosu převyšujícímu 1200 zl. Při osobách, které pracují za nižší služné nebo bezplatně, počítá se 300 zl. za roční mzdu pracovní.

2. Příspěvky pojišťovací vyměřují se dle sazby ústavem pojišťovacím sestavené a od státu schválené. Výška jednotlivých sazbových premií řídí se dle úrazového nebezpečí jednotlivých závodů. K tomu cíli rozdělí se všechny závody ve zvláštní třídy dle nebezpečí, tím, že se oddělí kategorie závodů co do své nebezpečnosti podle výsledků statistiky úrazové, při čemž určena jest největší nebezpečnost 100, a podle toho menší nebezpečnost přiměřeně se vyjádří.

3. Každá tato třída pojímá několik procent nebezpečí, aby se i v živnostenských kategoriích přihlédalo ku většímu nebo menšímu úrazovému nebezpečí a tím umožnilo se individualisování jednotlivých závodů.

Nyní platí revidované rozdělení podniků povinných úrazovým pojištěním ve třídy nebezpečí zavedené nařízením ministra vnitra ze dne 20. června 1894 č. 167 ř. z. Dle toho jest 15 skupin podniků: hospodářské závody a mlýny; železnice; hutě a jich vedlejší závody; spracování kamene a země; spracování kovů; výroba strojů, nástrojů a přístrojů (apparátů); průmysl chemický; továrny na zahřívací a osvětlovací látky; průmysl textilní; průmysl papírnický a kožní; předměty ze dříví; potraviny; živnost oděvníká a cídíčská; stavby a provádění staveb; polygrafické živnosti. Každý jednotlivý podnik zařaditi jest dle jeho znaků do podniků svrchu jmenovaných skupin. Je-li zjištěna třída nebezpečí podniku, sluší při dalším umístění do sazby procent nebezpečí této třídy přihlédati především k jednotlivým zřídům nebezpečí. Při tomto umístění do procenta nebezpečí nesmí se překročiti hranice dotyčné třídy nebezpečí. Zařadění do tříd nebezpečí a zjištění procent přehlížeti sluší aspoň každých pět let dle statistických výsledků. První revise stala se r. 1894 cit. min. nařízením. Pro každou sazbu procentovou nebezpečí úrazových vybírá se pak z každého zlatého výdělku určité procento jakožto příspěvek pojišťovací.

4. Proto určují se příspěvky tím způsobem, že se vyšetří v periodě, za niž příspěvek se má platiti, v dotyčném závodě vyplacené sumy mzdy vedle napočítané sumy nevyplacených osob, a z úhrnné sumy vypočítá se pak dotyčná sazba procentová. Tato vypočtení provéstí má podnikatel sám a podati je do 14 dní po zmíněné periodě ústavu pojišťovacímu s udáním kvot, které vyplatiti dlužno. Ze sazbových příspěvků pojišťovacích postihuje 100/0 pojištěného a 90/0 podnikatele závodů pojištěním povinných. Nedostávají-li některé osoby pojištěné měsíčního výdělku na penězích, platí za ně sazbové příspěvky pojišťovací podnikatel závodě pojištěním povinného sám. Podnikatelé závodů odvádějí též ústavu pojišťovacímu kvoty pojišťo-

vacího obnosu pojištěnou osobu postihující, avšak jsou oprávněni, zadržeti pojištěným osobám kvotu 10⁰/₀ při vyplácení mzdy nebo služného.

5. O stížnostech proti výpočtu zadržovaných kvot příspěvků rozhoduje politický úřad I. stolice, při čemž vyhrazeny jsou další právní prostředky. Nepoddrží-li si podnikatel závodu při výplatě mzdy nebo služného nebo nezapočte-li jich, může při pozdějších výplatách tak učiniti ve příčině nezadržalých kvot jen potud, pokud od dotyčné výplaty mzdy nebo služného neuplynula doba delší jednoho měsíce.

6. Opomeneli-li podnikatel ohlásiti závod svůj, musí nésti sám příspěvky pojišťovací za celé období trvání podniku až do té doby, kdy pojišťovací ústav dověděl se o existenci dotyčného závodu.

7. Nedoplatky příspěvků pojišťovacích dobývají se cestou správní.

8. Nepředložil-li podnikatel závodu výpočet v čas, má ústav cestou úřední stanoviti pojišťovací příspěvek za uplynulou periodu; o výsledku má býti podnikatel zpraven. Podnikatel může do 14 dnů potom, kdy vyrozuměn byl, podati námítky proti tomuto určení příspěvků u politického úřadu zemského. Podání námitek nemá však odkladacího účinku.

VIII. Nároky pojištěných.

1. Nárok na náhradu proti úrazové pojišťovně závislým jest na výšce mzdy pracovní a na stupni nezpůsobilosti ku výdělku.

2. Stane-li se pojištěný úplně nebo částečně nezpůsobilým ku výdělku, dostane počátkem 5. týdne po úrazu pro dobu nezpůsobilosti ku výdělku důchod (rentu). Tato renta obnáší při úplné nezpůsobilosti ku výdělku a po dobu trvání jejího 60⁰/₀ roční mzdy pracovní, při částečné nezpůsobilosti a po dobu trvání jejího vyměřuje se tento důchod podle zbytku způsobilosti ku výdělku, avšak nesmí přesahovati 50⁰/₀ roční mzdy pracovní.

3. Jelikož se tento důchod poskytuje toliko pro dobu nezpůsobilosti ku výdělku, mění se, nastane-li podstatná změna v poměrech, které rozhodny byly při určení náhrady (způsobilost ku výdělku, roční mzda pracovní). Nastane-li v nezpůsobilosti ku výdělku příznivý obrat, zmenšuje se tento nárok, nepříznivý obrat zvyšuje jej, jeví-li se býti ještě následkem úrazu.

4. Zákon výslovně neřeší otázku, zda přísluší dělníku nezpůsobilému ku výdělku následkem úrazu náhrada i za ten čas, ve kterém dostává se mu též mzdy jako před úrazem; než všechny soudy rozhodčí jsou nyní za jedno v tom, že — pokud neutrpí dělník žádné škody ve svém služebním poměru — může činiti nárok na důchod jen tehdy, když se poměry výdělkové zhoršily proň následkem úrazu. Neboť základem pojištění není individuální pracovní síla jakožto taková, nýbrž jen pokud užije se jí k opatření příjmu. Při počítání renty nepřihlíží se k vlastnostem a schopnostem poškozeného, kterých mohl užiti ku výdělku vedlejšímu, jestliže zaměstnán byl bez ohledu na tuto vedlejší kvalifikaci v závodu, ve kterém se mu poranění stalo.

5. Při vypočítávání roční mzdy pracovní jest základem vůbec jen skutečná, nikoli udaná nebo vyplacená mzda pojištěného v dotyčném závodu za poslední rok počítaje zpět od úrazu; nebyl-li dělník zaměstnán v tomto závodu po celý rok, jest rozhodnou průměrná mzda stejně zaměstnaných. Netrvá-li závod celý rok (práce v kampani, v saisoně), přihlíží se ku průměrné denní mzdě po čas provozování závodu. Tři-

stanásobný obnos průměrné denní mzdy platí za roční mzdu. Každý výdělek roční převyšující 1200 zl. (výdělek dělníků a úředníků závodu) zůstává nepovšimnut; roční výdělek učňů, volentérů, praktikantů a jiných osob, které nedostávají pro nedokonané ještě odborné vzdělání nijaké nebo nižší mzdy než obvyklé denní mzdy, vyměří se v téže výši jako nejnižší roční mzda plně placených dělníků, avšak nanejvýš obnosem 300 zl.

6 Nastane-li smrt z úrazu v závodu se přihodivšího, záleží nárok pojišťovací v invaliditní rentě splatné až do doby úmrtí, dále v útratách pohřebních, které vyměřiti sluší dle místního obyčeje, avšak nanejvýš obnosem 25 zl., konečně v rentě, která se poskytne pozůstalým usmrceného počínaje dnem úmrtí. Tato renta obnáší:

- a) pro vdovu usmrceného až do její smrti nebo opětného provdání 20⁰/₀;
- b) 20⁰/₀ pro vdovce, jestliže a pokud k výdělku jest nezpůsobilým;
- c) pro každé pozůstalé manželské dítě až do dokonaného 15. roku 15⁰/₀; ztratilo-li i druhého rodiče, nebo ztratí-li jej, 20⁰/₀ roční mzdy; pro každé pozůstalé nemanželské dítě až do dokonaného 15. roku 10⁰/₀ roční mzdy.

Důchody vdovy resp. vdovce a dítek nesmějí dohromady přesahovati 50⁰/₀ roční mzdy pracovní; vychází-li z hořejších sazeb obnos vyšší, zmenší se poměrně jednotlivé renty.

d) Pro předky (ascendenty) zemřelého, jichž tento byl jediným živatelem, obnáší tato renta na doživotí jich nebo do jich zbohatnutí 20⁰/₀ roční mzdy. Obnos tento nesmí býti překročen, třeba tu bylo více oprávněných, při čemž mají přednost rodiče zemřelého před jeho prarodiči. Provdá-li se vdova, obdrží na odbytou trojnásobný obnos její roční renty.

e) Uzavře-li poraněná osoba manželství teprve po úrazu, nepřísluší po její smrti vdově, pokud se týká, vdovci a dítkám z manželství toho pochodícím nijaký nárok; rovněž nemanželským dítkám teprve po úrazu zplozeným a žijícímu manželu, který svou vinou nežije v manželském společenství.

IX. Zjištění úrazů a nároků.

Ústav pojišťovací má z povinnosti úřední postarati se o zjištění úrazů a nároků osob stížených; nebyla-li náhrada z povinnosti úřední zjištěna, má osoba nehodou postižená ohlásiti nárok svůj u ústavu do roka počítaje ode dne úrazu, jinak se nárok ten promlčuje. Ústav uzná nebo zamítne nárok ten určitým obnosem.

1. Podnikatel závodu pojištěním povinného má nejdéle do 5 dnů po nastalém úrazu zaslati ve 2 stejnopisech písemné oznámení politickému úřadu I. stolice o úrazu, kterým usmrceba byla nějaká osoba v závodu zaměstnaná nebo utrpěla tak těžké poranění, že mu do 3 dnů podlehla. Jedno takovéto oznámení o úrazu došlé zasílá politický úřad ihned příslušné úrazové pojišťovně.

2. Jakmile se politický úřad doví o nějakém úrazu, zjistiti má ihned všechny okolnosti důležité pro otázku pojištění. Při poranění stanoví se po 4 nedělích od úrazu počítaje především důchod pro dobu léčení a teprve po skončeném léčení určí se renta připadající na další nezpůsobilost ku práci.

3. Ústav pojišťovací má dáti oprávněnému písemný výměr o tom, jak stanovena byla náhrada z povinnosti úřední nebo na přihlášení přiznaná. Z výměru tohoto musí být patrna výše náhrady a způsob výpočtu jejího.

4. Jedná-li se o náhradu osob, které staly se nezpůsobilými ku výdělku poraněním, udati sluší, zda počítána byla úplná či částečná nezpůsobilost ku výdělku a v tomto případě v jaké míře.

5. Útráty pohřební zaplatiti sluší týden po jich zjistení, důchody pak dlužno vypláceti v měsíčních splátkách předem, avšak předložiti jest stvrzení o úmrtí nebo žití oprávněného; vyplácí se pak v bydlišti jeho poštovní spořitelnou nebo nemocenskou pokladnou.

X. Exekuce.

Nároky na pojištění a přiznané renty nemohou býti vztaženy ani do exekuce, ani postiženy býti zjišťujícími opatřeními. Postup, poukázání nebo zastavení těchto pohledávek nemá účinků. Z toho máme výjimku jen ve prospěchu zákonných pohledávek alimentálních. Práva pojištěných osob nemohou býti změněna od jednotlivých pojišťovacích ústavů smlouvami (řády) v neprospěch pojištěných. Takováto ustanovení smluvená nemají právního účinku.

XI. Odbytné.

Je-li oprávněný cizincem a zdržuje-li se trvale v cizozemsku, má pojišťovací ústav právo odbyti jej obnosem přiměřeným poměrům. Zákonné nároky na renty úrazové nebo část jich mohou býti i u tuzemců nahrazeny odbytným. Při tuzemcích musí však s úmluvou touto souhlasiti i osoby povinné k chudinskému zaopatření oprávněného.

XII. Byl-li úraz způsoben se strany podnikatele úmyslně nebo hrubou vinou, jest podnikatel zavázán nahraditi pojišťovacímu ústavu všechny dávky, které musil platiti na základě zákona o úrazovém pojištění; tato náhradní povinnost obsahuje při hrubém provinění náhradu výdajů ústavem učiněných, při zlém úmyslu pojímá v sobě úplné odškodnění dle práva soukromého (§§ 1325—1327 o. o. z.)

Tento nárok přísluší ústavu až do výše závazku, který ústavu vzešel úrazem; nárok přesahující míru tuto, přísluší pojištěnému anebo jeho pozůstalým.

Zákon o úrazovém pojišťování nedotýká se nároků, které pojištěný má za pokladnami bratrskými, nemocenskými, podpůrnými pokladnami na případ smrti, na podpůrné pokladny invalidní a j., jakož i nároků na chudinské zaopatření, které přísluší pojištěnému oproti obcím, nadacím a korporacím.

XIII. Právo poplatkové.

Všechna jednání, listiny, které zřízeny byly o právních poměrech mezi ústavy pojišťovacími s jedné strany a mezi podnikateli nebo dělníky pojištěním povinnými se strany druhé, jsou osvobozeny od poplatků a kolků.

Pojištění důkazů.

Konečným a hlavním cílem řízení soudního jest nastalé porušení právní napravit, pokud se týče, hrozícímu zabrániti. Dříve však než soudce výrok cíli tomuto sloužící vydati může, musí se o poměrech faktických rozhodnutí jeho podmiňujících přesvědčiti a k účelu tomu o okolnostech pochybných a sporných potřebné důkazy provésti. Poněvadž však může k dokazování býti z pravidla přistoupeno, až když skutkový stav dostatečně zjištěn a potřeba důkazů vůbec jest vyšetřena, může nezřídka dosti značná mezi tím doba uplynouti, během které průvod nyní možný a přístupný nedo-